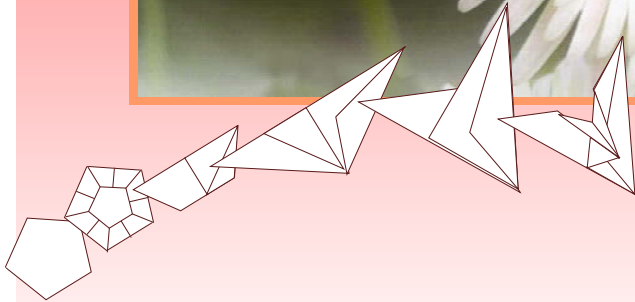

เยอบีร่า

กรมส่งเสริมการเกษตร

เยอบีร่า

ชื่อสามัญ : Transvaal Daisy
ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Gerbera hybrid*

เยอบีร่า เป็นไม้ตัดดอกที่นิยมใช้โดยทั่วไป เดิมเกษตรกรนิยมปลูกเยอบีร่าพันธุ์ไทย ปัจจุบันหันมาปลูกพันธุ์ยุโรปแทน เนื่องจากมีความหลากหลาย มีทั้งดอกชั้นเดียว และดอกซ้อน กลีบดอกหนาและกว้าง ดอกใหญ่ และอายุการปักแจกันทนนานขึ้น

ส่วนเยอบีร่าสายพันธุ์ไทย กลีบดอกจะแคบ ก้านไม่แข็งแรง อายุการใช้งานสั้นกว่า และไม่มีสายพันธุ์ใหม่ ๆ มากนัก ถึงกระนั้นก็ตามเยอบีร่าพันธุ์ยุโรปมีพื้นที่ผลิตค่อนข้างจำกัด เนื่องจากเป็นพืชเมืองหนาว หากอุณหภูมิสูง ดอกจะมีขนาดเล็ก โดยเฉพาะในฤดูร้อน

เยอบีร่าจะไม่ทนดินแน่นและแฉะ ไม่เช่นนั้นต้นจะอ่อนแอ และเกิดโรคทางดินได้ง่าย และในฤดูฝนหากไม่มีหลังคาพลาสติก ดอกจะได้รับความเสียหาย ดังนั้นเกษตรกรผู้ผลิตเยอบีร่า จึงควรปลูกในพื้นที่ ๆ เหมาะสม ภายใต้อหลังคาพลาสติก และมีการเตรียมดินหรือวัสดุปลูกที่เหมาะสม

ลักษณะทั่วไป

ดอกเยอบีร่ามีลักษณะดอกเป็นดอกรวม ประกอบด้วยดอกย่อยเล็ก ๆ (florets) จำนวนมากอัดตัวรวมกันแน่น มีฐานรองดอก (involucral bract) เป็นรูปประฆังรองรับ ดอกย่อยนี้ แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ดอกชั้นนอก เรียกว่า เร ฟลอเร็ต (ray florets) เป็นดอกตัวเมียไม่มีเกสรตัวผู้ และดอกชั้นใน เรียกว่า ดิส ฟลอเร็ต (disc florets) เรียงอยู่ชั้นในรอบใจกลางดอก ซึ่งเป็นดอกสมบูรณ์เพศ มีทั้งเกสรตัวผู้และตัวเมีย เกสรตัวเมียของ ดิส ฟลอเร็ต ส่วนใหญ่จะเป็นหมัน

พันธุ์

เยอบีร่าสามารถแบ่งตามสายพันธุ์ แหล่งที่มา และลักษณะดอกได้ดังนี้

1. สายพันธุ์ไทย (Thai strain) เป็นพันธุ์ที่พัฒนามาจากพันธุ์ดั้งเดิมที่นำเข้ามาปลูกผสมและคัดเลือกพันธุ์ใหม่ ๆ โดยเกษตรกร มีลักษณะกลีบดอกแคบยาวซ้อนลดหลั่นลงมา มีสีส้มไม่ค่อยสดใสนัก บางพันธุ์อาจมีกลีบดอกเป็นฝอย เรียกว่า **น่ายุ่ง** ก้านดอกเล็กและสั้น ใบมีขนาดเล็กปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศของภาคกลางได้ดี แต่อายุการปักแจกันสั้น เช่น พันธุ์ขาวจักรยาว (ขาว) , ขาวจักรสั้น (ขาว) , เหลืองถ่อ (เหลือง) , เหลืองพั่งสี (เหลือง) , บัวหลวง (ชมพู) , มณฑา (ชมพู) , ลูกรัก (ชมพู) , สุรเสน (แสด) , จำปา (แสด) , แดงลักแทง (แดง) เป็นต้น

2. สายพันธุ์ยุโรป (European strain) เป็นเยอบีร่าที่มีการพัฒนาพันธุ์ในหลายประเทศในยุโรป มีดอกชั้นเดียว ซ้อน หรือกึ่งซ้อน กลีบดอกกว้างกว่าพันธุ์ไทย 2 – 3 เท่า กลีบดอกหนา สีส้มกลางใหญ่ ก้านดอกใหญ่ ยาว และแข็งแรง มีอายุการปักแจกันนาน ใบมีขนาดใหญ่กว่า สายพันธุ์ไทย ใจกลางดอกใหญ่ส่วนมากจะเป็นสีเหลือง หากเป็นสีดำหรือน้ำตาลเข้ม เรียกว่า **ไส้ดำ (black center , black heart)** เยอบีร่าสายพันธุ์ยุโรปอาจแบ่งย่อยตามการซื้อขายในตลาดโลกได้ดังนี้

ดอกชั้นเดียว (single flowered) มีกลีบดอกกว้าง ป้อม ชั้นเดียว และหนา เยอบีร่าประเภทนี้ ได้รับความนิยมมากในปัจจุบัน เช่น พันธุ์ เออบานัส เทอราเฟม (Terra Fame – สีเหลือง) , แปซิฟิก (Pacific – สีชมพู) , ซินิมา (Ximena – สีแดง)

 ดอกซ้อน และกึ่งซ้อน (double and semi – double flowered) มีกลีบดอก

หลายชั้น เช่น ดอกซ้อนพันธุ์เว็ด (Wizard – สีชมพูแดง /
ขาว) , ฟิกาโร (Figaro – สีชมพู) , เทอรา สปริท
(Terra Spirit – สีแสดแดง) , อิมพาล่า (Impala – สีขาว)

 ไส้ดำ (Black center type) เช่นพันธุ์ เออบานัส (Urbanus – สีทองแดง) ,

แพนเทอร์ (Panther – สีแดง) , ริจิลิโอ (Rigilio – สีแดง) ,
เล็บบี (Leopard – สีเหลือง) , ฟลามิงโก้ (Flamingo – สีชมพู)

3. สายพันธุ์อเมริกา และสายพันธุ์ออสเตรเลีย (American and Australian)

ลักษณะของกลีบดอกแคบยาว ใจกลางดอกมีขนาดเล็ก ก้านดอกเล็กยาว คุณภาพ
และอายุการปักแจกันสู้พันธุ์ยุโรปไม่ได้

การขยายพันธุ์

แม้ปัจจุบันการขยายพันธุ์เยอบีร่าเป็นการค้า นิยมการแยกกอ และการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
โดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อจะทำให้ได้ต้นพันธุ์ที่แข็งแรงและปราศจากโรค และสามารถให้ดอก
ได้ภายใน 3 – 4 เดือน แต่การขยายพันธุ์ของเยอบีร่า สามารถทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การเพาะเมล็ด

วิธีนี้ไม่นิยมขยายพันธุ์เพื่อการตัดดอกเป็นการค้า เนื่องจากต้นที่ได้จากการเพาะเมล็ด
มักจะมี ความแตกต่างทางพันธุกรรม จึงมักจำกัดในหมู่ปรับปรุงพันธุ์พืชเท่านั้น ทั้งนี้ในปัจจุบัน
มีการผลิตเมล็ดพันธุ์ลูกผสม F_1 (F_1 hybrid) ซึ่งมีความสม่ำเสมอ แต่เมล็ดมีราคาสูง และมักใช้
สำหรับเยอบีร่ากระถาง

การเพาะเมล็ดใช้วัสดุเพาะ เช่น ขุยมะพร้าวกับทรายหยาบ อัตราส่วน 1 : 1 ใส่ใน กระบะพลาสติกที่รองด้วยกระดาษหนังสือพิมพ์ เกลี่ยหน้าให้เรียบเสมอกัน ใส่มั้ทำร่องตามขวาง ของกระบะ ห่างกันประมาณ 1 นิ้ว นำเมล็ดวางเรียงในร่อง กลบด้วยวัสดุเพาะ แล้วรดน้ำให้ชุ่ม เมล็ดจะงอก ประมาณ 3 – 5 วันเมื่อดันกล้ามีใบจริงแล้ว 2 – 3 ใบ ทำการย้ายลงถุงปลูก โดยใช้ ดินผสมที่มีดินร่วน , ปุ๋ยคอก , แกลบ และถ่านแกลบ ในอัตราส่วน 1: 1: 1: 1 เป็นวัสดุปลูก นำไป วางในที่รำไร เมื่อดันกล้ามีอายุ 2.5 – 3 เดือน ก็พร้อมที่จะย้ายปลูกลงแปลง หรือกระถางต่อไป ซึ่งใช้เวลาประมาณ 4 – 4.5 เดือน จึงเริ่มให้ดอก

2. การแยกหน่อ

เป็นวิธีที่นิยมในหมู่เกษตรกร เพราะทำได้ง่ายและสะดวก การแยกหน่อควรทำเมื่อดัน เยอบีร่ามีอายุมากกว่า 7 เดือน โดยการขุดต้นเยอบีร่าขึ้นมาทั้งกอ ล้างดินออกให้หมด จึงแยกหน่อ บางครั้งต้นจะแยกได้ง่าย กรณีที่ต้นไม่แยกจากกันให้ใช้มีดคมตัดแบ่งให้แต่ละต้นมียอดอยู่อย่างน้อย 1 ยอด มีใบ 4 – 5 ใบ และมีรากติดอย่างน้อย 3 ราก ตัดรากและใบออกประมาณครึ่งหนึ่งเพื่อลด การคายน้ำ และนำหน่อที่แยกไปชำในถุงที่มีวัสดุชำ เช่น ทราย และขุยมะพร้าว อัตราส่วน 1 : 1 ควรระวังไม่ให้ดินกลบยอดเพราะจะทำให้เน่าได้ง่าย

3. การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ

ปัจจุบันการปลูกเยอบีร่าตัดดอกมักใช้ต้นพันธุ์ที่มาจาก การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะต้นเยอบีร่าจะมีความสม่ำเสมอ แตกตาข้างดี แข็งแรง และปราศจากโรค

1. สภาพที่เหมาะสมในการผลิตเยอบีร่าตัดดอก

เยอบีร่าสามารถปลูกได้ทั้งบนแปลงปลูกและในกระถาง โดยวัสดุปลูกได้แก่ ดิน หรือ วัสดุปลูกที่ไม่มีดิน การปลูกเยอบีร่ากระถางเป็นที่นิยมมากขึ้นเนื่องจากความสะดวกในการจัดการการปลูก และเป็นการป้องกันการแพร่กระจายของโรคอีกด้วย กระถางที่ใช้ควรมีความลึก 10 – 12 นิ้ว และมีความจุ 12 – 15 ลิตร

 วัสดุปลูก ในดินที่ร่วนซุย อากาศถ่ายเทดี และมีความชื้นในดินสม่ำเสมอ การระบายน้ำดี มีอินทรีย์วัตถุสูง ควรหลีกเลี่ยงการปลูกในดินเหนียว ที่ระบายน้ำไม่ดี ดินควรมี pH 5.5 – 6.5

 อุณหภูมิ อุณหภูมิที่เหมาะสมในการเจริญของเยอบีร่าคือช่วงกลางคืน 15 – 17 องศาเซลเซียส และกลางวัน 21 – 25 องศาเซลเซียส

 แสง ควรปลูกใต้ซาแรนพรางแสงร้อยละ 50 ให้มีความเข้มของแสง ประมาณ 40,000 ลักซ์

 ความชื้น ความชื้นสัมพัทธ์ที่เหมาะสมคือ ร้อยละ 80 ในฤดูฝนควรคลุมแปลง ด้วยพลาสติกใส เพื่อให้คุณภาพของดอกดี และปราศจากโรค

2. การปลูก

 แปลงปลูก ควรยกแปลงปลูกสูงจากพื้นดินประมาณ 30 เซนติเมตร แปลงกว้าง 65 – 70 เซนติเมตร ทางเดิน 50 เซนติเมตร

 ระยะปลูก ปลูก 2 แถวต่อแปลง ระยะระหว่างแถว 30 – 40 เซนติเมตร ระยะระหว่างต้น 30 – 35 เซนติเมตร ควรปลูกให้ต้นอยู่ระดับ ผิวดินหรือเหนือกว่าเล็กน้อย ไม่ควรปลูกลึกและอย่าให้วัสดุปลูก กลบยอดมิฉะนั้นจะทำให้ต้นเน่าตายได้

การดูแลรักษา

การให้น้ำ

เยอบีร่าต้องการน้ำมากแต่ไม่ชอบน้ำขัง ระยะ 2 – 3 สัปดาห์แรก ควรให้น้ำแบบสปริงเกอร์ ต่อมาควรให้น้ำแบบหยด เพราะทำให้ได้น้ำสม่ำเสมอ และน้ำไม่เปียกใบและดอก การให้น้ำไม่สม่ำเสมอ จะทำให้ก้านดอกเปราะ แตก และหักได้ง่าย

การให้ปุ๋ย

การให้ปุ๋ยควรให้เป็น 2 ช่วง

1. ช่วงก่อนการออกดอก เมื่อต้นกล้าเริ่มแตกใบใหม่ ให้ปุ๋ยเกร็ดสูตร

21 – 21 – 21 อัตรา 3 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำ 20 ลิตร
(ควรให้ธาตุอาหารรองด้วย) รดทุก ๆ 7 วัน จนมี
ดอกแรก

2. ช่วงออกดอก

ให้ปุ๋ยสูตร 10 – 52 – 17 อัตรา 3 ช้อนโต๊ะ
ผสมน้ำ 20 ลิตร รดสลับกับการให้ปุ๋ยยูเรีย โดยให้
ทุก ๆ 15 วัน

การแต่งพุ่ม

เยอบีร่าเป็นพืชที่มีการแตกหน่อทำให้กอใหญ่ขึ้น ใบก็จะเพิ่มจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ พุ่มต้นแน่น ใบด้านบนจะบังใบด้านล่าง ทำให้ใบด้านล่างไม่สามารถสังเคราะห์แสงสร้างอาหารเองได้ จึงต้องอาศัยอาหารจากใบบนด้วย ทำให้ปริมาณของดอกลดลง เนื่องจากใบด้านล่างนั้นแย่งอาหารที่จะไปสร้างดอก ดังนั้นจึงจำเป็นต้องแต่งใบออกบ้างเมื่อพุ่มต้นแน่น การแต่งควรให้แต่ละกอเหลือ ใบประมาณ 20 – 25 ใบ ต่อต้น

การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช

โรคที่สำคัญ

- โรคใบจุดหรือตากบ**
 - สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Cercospora* sp
 - ลักษณะการเข้าทำลาย - จุดสีน้ำตาลกลมบนใบ
 - การป้องกันกำจัด - สามารถทำได้โดยเลือกพันธุ์ที่ปราศจากโรค และใช้สารเคมีแมนโคเซ็บ หรือคลอโรธาโลนิล ฉีดพ่นเป็นประจำ
- โรคเหี่ยว**
 - หรือโรคราเมส็ดผักกาด สาเหตุเกิดจากเชื้อรา *Sclerotium* sp
 - ลักษณะการเข้าทำลาย - ใบจะเหี่ยวเฉา และค่อย ๆ แห้งและตายไปในที่สุด โคนต้นและรากจะเน่า มักพบว่ามีเส้นใยและเม็ดกลม ๆ สีน้ำตาลของเชื้อรา (ราเมส็ดผักกาด)
 - การป้องกันกำจัด - ใช้ต้นพันธุ์ที่ปราศจากโรค ไม่ปลูกซ้ำที่เดิมหรือปลูกในที่ที่มีโรคนี้อะบาด ตรวจสอบดินหากพบค่า pH ของดินต่ำ ให้ปรับสภาพดินด้วยปูนขาวก่อนปลูก และอาจป้องกันด้วยการราดดินเป็นระยะ ๆ ด้วย บีโนบิล หรือ ไธแรม เมื่อพบต้นที่เป็นโรคควรขุดต้นที่เป็นโรคเผาและราดบริเวณด้วยเทอร์ราคลอร์
- โรครากเน่าโคนเน่า**
 - สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Phytophthora cryptogea*
 - ลักษณะการเข้าทำลาย - มักเกิดกับดอกและใบแก่ ที่อยู่ในสภาพความชื้นสูง และมีน้ำเกาะ ส่วนที่ถูกทำลายจะแห้งและเห็นสปอร์สีเทา
 - การป้องกันกำจัด - กำจัดโดยใช้สารเคมีเมธาเล็กซิล หรือไธแรม ราดวัสดุปลูก
- โรคดอกไหม้ โคนเน่า**
 - สาเหตุเกิดจากเชื้อราสีเทา *Botrytis cinerea*
 - ลักษณะการเข้าทำลาย - ใบจะเหี่ยว แห้ง จนกลายเป็นสีน้ำตาลแดง ส่วนโคนต้น (crown) จะมีสีคล้ำและเน่า รากมีลักษณะฉ่ำน้ำ มีสีน้ำตาล โดยทั่วไปจะตายภายใน 2 สัปดาห์ อาการจะรุนแรงมากขึ้น เมื่อวัสดุปลูกเปียกชื้นอยู่เสมอ
 - การป้องกันกำจัด - รักษาความสะอาดของแปลงปลูก และลดความชื้นในแปลง ใช้สารเคมีเบนโนมิลหรือโอโปรโตอิน
- โรครากปม**
 - สาเหตุ เกิดจากไส้เดือนฝอย *Meloidogyne incognita*
 - ลักษณะการเข้าทำลาย - จะมีลักษณะต้นแคระแกรน รากเป็นปมโป่งนูน
 - การป้องกันกำจัด - ทำได้โดยการอบฆ่าเชื้อในดินก่อนปลูก

แมลงที่สำคัญ

1. เพลี้ยไฟ

- ลักษณะการเข้าทำลาย - จะทำลายทั้งต้น ใบ และดอก ต้นที่ถูกทำลาย ใบจะหงิกงอ หยาบกร้าน และมีขนาดเล็กกว่าปกติ ดอกที่ถูกทำลายจะมีรอยดำสีขาว และมักจะระบัดมาก ในช่วงที่มีอากาศร้อนและแห้งแล้ง
- การป้องกันกำจัด - ป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมีโปรพิเนเซอร์ มาลาไรออน ไโดอะซินอน ไดเม็ทโทเอท ฉีดพ่นทุก 4 – 5 วัน

2. ไรต่าง ๆ รวมทั้งไรแดง

- ลักษณะการเข้าทำลาย - อาการระยะแรก จะมีจุดสีเทา หรือเหลืองบนแผ่นใบ ถ้าระบาดมาก ไรแดงจะเข้าทำลายดอกด้วย ทำให้ดอกอ่อน ขอบหรือปลายใบหงิกงอ และจะเห็นใยบนกลีบดอกและด้านล่างของใบ ซึ่งอาการนี้จะพบเมื่อไรแดงเข้าทำลายแล้วระยะหนึ่ง ซึ่งจะเป็นผลเสียต่อการผลิต ดังนั้นจึงควรกำจัดไรแดงเสียตั้งแต่เมื่อพบอาการระยะแรกปรากฏ ไรแดงขยายพันธุ์อย่างรวดเร็วในอุณหภูมิสูง และความชื้นต่ำ
- การป้องกันกำจัด - ควรเก็บใบและดอกที่แสดงอาการเหี่ยว และฉีดพ่นด้วยสารเคมี เช่น ไดโคฟอล

3. หนอนซอนใบ

- ลักษณะการเข้าทำลาย - ส่วนของใบที่ถูกหนอนซอนจะเห็นเป็นทางสีอ่อนกว่าเนื้อใบ
- การป้องกันกำจัด - ควรฉีดพ่นด้วยสารเคมีเมธามีโดฟอส และอะบาเม็คติน

การจัดการผลผลิต

ระยะที่เหมาะสมในการเก็บดอก คือ เมื่อกลีบดอกชั้นในบานได้ 2 วง หากเก็บเร็วเกินไป จะทำให้ดอกหักพับได้ง่าย และอายุการปักแจกันสั้น หากไม่แน่ใจให้ตัดดอกเมื่อก้านดอกแข็งแล้ว เท่านั้น หรือปล่อยให้ดอกแก่มากขึ้น

การเก็บดอกทำโดยถอนก้านดอกขึ้นมา และโยกลงข้าง ๆ เล็กน้อย ไม่ใช้กรรไกรตัด จากนั้นตัดโคนก้านออกประมาณ 2 – 5 เซนติเมตร ด้วยมีดที่คมและสะอาด แล้วนำไปแช่ในถังน้ำ

ที่ใส่สารฟอกผ้าขาว (sodium hypochlorite : เช่น คลอโรก หรือไฮเตอร์) ในสัดส่วน 7 มิลลิลิตร ต่อน้ำสะอาด 1 ลิตร คัดเกรดตามที่ตลาดต้องการ จากนั้นควรหุ้มดอกด้วยถุงพลาสติกใส ขนาด 3 X 5 นิ้ว หากดอกใหญ่มากใช้ขนาด 4 X 6 นิ้ว โดยตัดมุมล่างของถุง เสียบบ้านลงไป เพื่อให้ถุงสวมดอกไว้ เป็นการป้องกันไม่ให้กลีบดอกรอบนอก แอ่นเสียหาย จากนั้นจึงเข้าก่า ๆ ละ 5 – 10 ดอก แล้วจึงแช่น้ำผสมสารฟอกผ้าขาวอย่างน้อย 4 ชั่วโมง เพื่อให้ดอกดูน้ำเต็มที่ก่อนการบรรจุเพื่อการขนส่ง ไม่เช่นนั้นดอกจะมีอายุการใช้งานสั้น

เรียบเรียง

: ดร.เศรษฐพงศ์ เลขะวัฒนะ กลุ่มส่งเสริมการผลิตไม้ดอกไม้ประดับ

ที่มา

: กรมส่งเสริมการเกษตร. 2549. ไม้ดอกไม้ประดับเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเนื่องในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

จัดทำและเผยแพร่ทางเว็บไซต์

: กลุ่มสื่อส่งเสริมการเกษตร ส่วนส่งเสริมและเผยแพร่ สำนักพัฒนาการถ่ายทอดเทคโนโลยี

